

Таким чином, організаційна культура не виникає сама по собі. Керівник створює кістяк організації, який поділяє його погляди, на цьому етапі формується організаційна культура. Соціум організації поступово продукує культуру і створює історію. Саме від керівника, його розуміння проблем та здобутків у закладі залежить вибір вектора розвитку організаційної культури.

Використана література

1. Базилюк В. Г. Шляхи формування організаційної культури ЗНЗ. *Теорія та методика управління освітою*. № 3. 2010. URL:<http://tme.umo.edu.ua/docs/3/10bazocs.pdf>
2. Озарук Л. В. Особливості організаційної культури навчально-виховного закладу. *Магістр*. 2010. Вип.11. С. 47-49.
3. Пасечнікова Л. П. Підготовка керівників загальноосвітніх навчальних закладів до формування організаційної культури школи. *Педагогічний альманах*. 2013. Вип. 20. С. 239-240.
4. Тимошко Г. М. Формування організаційної культури у процесі фахової підготовки керівника загальноосвітнього навчального закладу. *Вісник післядипломної освіти*. 2012. Вип. 6. С.108-111.

УДК 614.233.5

О.В. Черній

магістрантка факультету педагогіки і психології, Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, czernijolenas@gmail.com

УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

В умовах Євроінтеграції, Україна розпочала реформування освітнього середовища, щодо залучення дітей з особливими потребами до навчання у закладах загальної середньої освіти, на протипагу навчання у спеціалізованих закладах інтернатного типу, спеціальних навчальних закладах, реабілітаційних центрах. Проблема забезпечення рівності прав всіх людей без винятку, розглядалась ще Організацією Об'єднаних Націй в ХХ столітті. Поступово, у процесі демократизації нашого суспільства,

неабиякого поширення набули ідеї гуманізації освіти і пріоритетів особистості. [1; 3; 4]. У цьому контексті важливою є проблема забезпечення ефективності управління закладом загальної середньої освіти в умовах інклюзивного середовища.

У Саламанкській декларації, що була прийнята у червні 1994 року, вказується, що кожна дитина має унікальні особливості, інтереси, здібності та навчальні потреби, відповідно варто розбудовувати систему освіти й розробляти навчальні програми таким чином, аби брати до уваги широке розмаїття цих особливостей і потреб. Особи, що мають особливі потреби, зазначається в Декларації, повинні мати доступ до навчання у звичайних школах, які мають створити їм умови, використовуючи педагогічні методи, зорієнтовані в першу чергу на дітей, аби задовольнити ці потреби. Наголошується на тому, що звичайні школи з такою інклюзивною орієнтацією – найефективніший засіб боротьби з дискримінаційними настроями, створення доброзичливої атмосфери у громадах, побудови інклюзивного суспільства та забезпечення навчанням усіх [5].

Розгляд спеціальної освіти в Україні засвідчує, що вона має вертикально-горизонтальну структуру. Вертикальна структура базується на вікових особливостях учнів та рівнях загальноосвітніх програм. Горизонтальна структура враховує психофізичний розвиток дитини, особливості її пізнавальної діяльності і характер порушення.

Вертикальна структура визначається такими віковими періодами: період раннього дитинства (від 0 до 3 років); дошкільний період (з 3 до 6 – 7 років); період шкільного та професійного навчання (з 6 –7 до 16 –21 років).

У період від 0 до 3 років (раннє дитинство) діти перебувають на домашньому утриманні, у дитячих дошкільних закладах, дітисироти – у будинках дитини. Спеціальну допомогу діти з порушеннями психофізичного розвитку можуть одержувати в центрах раннього втручання, центрах реабілітації, психолого-медико-педагогічних центрах та спеціальних дошкільних закладах.

Управління освітнім процесом закладу загальної середньої освіти в умовах інклюзії базується на врахуванні горизонтальної

структури спеціальної освіти в Україні, яка представлена вісьмома типами спеціальних закладів:

- для дітей з порушеннями слуху,
- для слабочуючих,
- для дітей з порушеннями зору,
- для слабозорих,
- для дітей з тяжкими порушеннями мовлення,
- для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату,
- для розумово відсталих,
- для дітей з затримкою психічного розвитку [4].

При цьому, для забезпечення ефективного управління в умовах інклюзії визначальними є питання *психолого-педагогічного супроводу учнів з особливими освітніми потребами*, що перебувають в умовах інтегрованого та інклюзивного навчання; *гуманізація освітнього середовища*, що передбачає підготовку дітей і вчителів до співпраці з дітьми з особливими потребами; *організація співпраці з батьками*, що направлена на формування психологічної культури батьків, надання їм спеціальних знань; *створення спеціальних умов*, які б забезпечували потреби різних категорій дітей.

Шляхами розвитку інклюзивної освіти в Україні є: удосконалення нормативно-правової бази; створення умов для безперешкодного доступу до навчальних закладів, починаючи з дошкільних; збереження єдиного освітнього простору; приведення системи освітньої роботи у відповідність до потреб дитини, сім'ї; відповідна підготовка педагогічних кадрів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами [1]. На нашу думку, варто звернути увагу і на перепідготовку педагогічних кадрів, психологів, соціальних педагогів, а також інформування батьків. Оптимальні умови для дітей з особливими потребами в закладі загальної середньої освіти неможливі без належного медико-соціального супроводу, що базується на спеціальному обстеженні та висновках психолого-медико-педагогічної консультації.

Таким чином, ефективне управління закладом загальної середньої освіти забезпечить реформування освітнього середовища, сприятиме входженню в освітній процес дітей з особливими освітніми потребами їх психолого-педагогічного, медико-

соціального супроводу, відповідно до їхніх потреб. Впровадження інклюзивної освіти має відбуватися поступово з професійним відпрацюванням усіх її складових.

Використана література

1. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. Київ.: Самміт-Книга, 2009. 272 с.
2. Колупаєва А.А. Психолого-педагогічна підтримка дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання в європейських країнах. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами*. Київ: Університет «Україна». 2006. С. 174–175.
3. Національна доктрина розвитку освіти в Україні у 2 столітті. Програма підтримки вироблення стратегії реформування освіти Міжнародний Фонд «Відродження», Київ, 2001.
4. Пінюгіна К.О., Ляхова В.П. Про організацію впровадження інклюзивної освіти в навчально-виховний процес: психологічний аспект: інструктивно-методичний лист. Миколаїв: ОІППО, 2011. 64 с.
5. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, приняты Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7–10 июня 1994 г. Киев, 2000.

УДК 378. 22.015.311

В.М. Шевченко

докторант Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, shevchenko_volodumur@ukr.net

СУЧАСНИЙ КЕРІВНИК ЗАКЛАДІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

На сучасному етапі розвитку України існує необхідність проведення обґрунтованих, послідовних та глибинних реформ усієї системи надання освітніх послуг з урахуванням вимог Європейського Союзу[2, с. 123].